

Schoolexamen en toetsen op de schop bij Clusius College Castricum

Lekker wroeten in het schoolexamen

Op het Clusius College in Castricum werken de leerlingen met hun handen in de aarde, terwijl hun docenten flink in de toetsen en proeven van bekwaamheid aan het wroeten zijn. Want deze onderwijslocatie is een van de pilotscholen voor het vernieuwd beroepsgericht programma. Toetsexpert Bureau ICE ondersteunt de professionalisering van de toetsconstructie.

Patricia Bleeker, directeur van het Clusius College Castricum: "Het is een flinke klus, maar we weten straks dat het goed is"

Wie het vernieuwde gebouw van het Clusius College in Castricum binnenloopt, heeft geen idee dat dit gebouw meer dan duizend leerlingen herbergt. Door de opzet – ruim, licht en laagbouw – geeft de school een kleinschalig gevoel. Prettig voor de leerlingen, waarvan een aanzienlijk deel leerwondersteuning krijgt. Op het Clusius volgen ze de basisberoepsgerichte leerweg tot en met de gemengde leerweg in de sector Groen. “Groen is rustgevend, therapeutisch bijna. Prachtig om te zien hoe de leerlingen tot rust komen als ze met planten of dieren werken”, zegt directeur Patricia Bleeker. Zij zit nu een jaar op deze positie en geniet zichtbaar van de leerlingen. Dat ‘haar’ school meedoet in de pilot met het vernieuwd beroepsgericht programma geeft misschien meer werk, maar is goed voor de leerlingen, omdat ze straks nog betrouwbaarder en eerlijker getoetst worden.

Voorbeeld

Het Clusius werkt met het nieuwe examenprogramma, voordat dit wettelijk wordt ingevoerd. Dit betekent dat de school aan de slag moet met het maken van nieuwe toetsen en examens om straks het vernieuwd beroepsgericht programma in het vmbo op een goede, eerlijke manier te toetsen. Het einddoel van dit nieuwe programma: een betere aansluiting op het mbo en het daadwerkelijke beroepenveld. Niet alleen de opleidingen zelf worden vereenvoudigd, geactualiseerd en verduidelijkt, maar ook het schoolexamen en de toetsen gaan op de schop. Directeur Patricia Bleeker: “Het is een flinke klus, maar we weten straks dat het goed is. Andere aoc’s en de andere vestigingen van het Clusius College hoeven zo het wiel niet opnieuw uit te vinden. Wij werken als een voorbeeld. Dat is heel wat waard”, vindt ze. “In het vmbo vinden best wat veranderingen plaats. Je bent blij als je iets langer dan twee tot drie jaar kunt doen. Ik heb er goede hoop op dat dat dit keer het geval is,” vertelt de enthousiaste directeur.

Best moeilijk

Het Clusius College heeft een onderwijskundige ingezet voor hulp bij de onderwijsprogrammering en toetsexpert Bureau ICE om mee te kijken naar de toetsing en examinering. Een schrijfgroep van docenten heeft enkele dagen scholing gekregen van een trainer van Bureau ICE. Tineke van Buitenen was één van de docenten die daaraan heeft meegedaan. “In het groen onderwijs zijn er niet echt methodetoetsen beschikbaar. Veel toetsen die we afnamen zijn

Wanneer is iets een goed bloemstukje?

centraal vanuit het aoc ontwikkeld. Daarnaast gebruikten we ook oude examens. Vaak pasten we die toetsen her en der wel aan op ons specifieke onderwijs”, vertelt zij over de oude situatie. “Je gaat ervan uit dat die oude examens wel valide zijn en dat je eigen kennis goed is. Toch merkte ik tijdens de training dat we nog niet alles goed deden. Sommige dingen heb je onder de knie, maar andere dingen kunnen best nog wat verbetering gebruiken. We werkten bijvoorbeeld al wel met toetsmatrijzen en de toetsen werden altijd door een andere docent vastgesteld. Maar tijdens de training merkte ik wel dat een goede toetsvraag maken best moeilijk is. Het moet objectief, transparant en valide. Door kritischer te kijken, ontdek je dat je vragen niet altijd eenduidig zijn. Daar hebben we veel van geleerd.”

Interessante exercitie

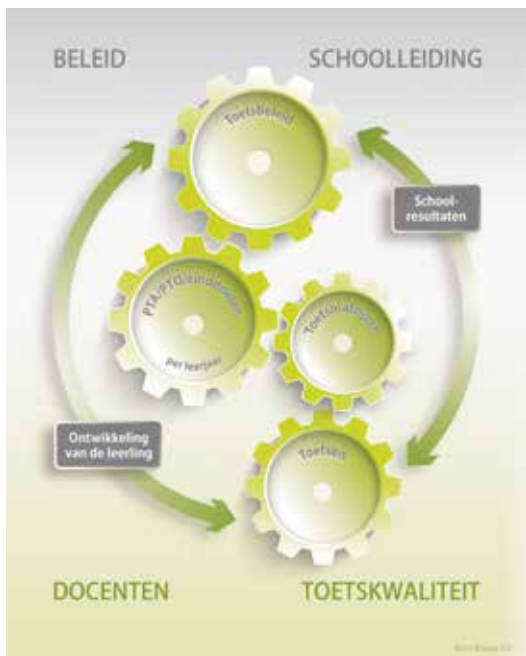
Na de scholingsdagen heeft de schrijfgroep het construeren van de toetsen en proeven van bekwaamheid op zich genomen. “Het werkt prettig, omdat er binnen de school draagvlak is voor de nieuwe toetsen. Je hebt ze immers samen gemaakt”, zegt Tineke. Patricia vult aan: “Tegelijkertijd is toetsconstructie echt een vak apart en is het fijn dat we begeleiding hebben. Wanneer is iets bijvoorbeeld een goed bloemstukje? Iedere docent moet dat objectief en op basis van dezelfde meetbare criteria beoordelen. Die beoordelingscriteria blijven lastig, maar ik vind het een interessante exercitie.” Bij het maken van de toetsen heeft de schrijfgroep van achteren naar voren gewerkt. “We hebben eerst nagedacht over wat we echt belangrijk vinden en de einddoelen in kaart gebracht”,

zegt Tineke. “Wat moeten onze leerlingen kennen en kunnen? En wat toetsen we nu?” Bureau ICE screent de toetsen die het Clusius heeft gemaakt, als laatste check op validiteit en betrouwbaarheid.

Loslaten

Het constructieproces en de trainingen van Bureau ICE hebben aanzet tot nadenken over het toetsplan: zo is nu duidelijker geworden welke toetsen summatief of formatief moeten zijn, wat meetelt voor het school-examen en wat niet, maar ook op hoeveel momenten de leerlingen worden getoetst. “Nu geven we eerst dertien weken onderwijs, waarna beoordeling volgt. Tussendoor houden we de voortgang op een meer diagnostische manier in de gaten”, legt Tineke uit. Best spannend, om het idee los te laten dat leerlingen

meerdere toetsen nodig hebben om ze tot leren aan te zetten. De eerste uitslagen zullen uitwijzen of die spanning terecht is geweest. “Maar ik moet zeggen dat het me tot nu toe erg meevalt, als het over de motivatie van de leerlingen gaat.” Leerlingen en hun ouders willen echter wel een cijfer zien, merken de docenten. “Ze willen toch zien waar ze staan”, zegt Patricia. Beoordeling blijft altijd belangrijk, maar moet wel recht doen aan de leerling. Niet alleen toetsen met een cijfer als resultaat, maar ook feedback waar de leerling wat aan heeft en van leert. “Uiteindelijk gaat het ons om drie dingen: gemotiveerde leerlingen, docenten die grip hebben op de ontwikkeling van die leerlingen en schoolexamens die meten wat we willen weten.” Door dit traject heeft het Clusius in elk geval alvast rechtge-daan aan dit laatste aspect. ■

VAN BELEID NAAR TOETSKWALITEIT (EN ANDERSOM)

Kwaliteit van toetsing zit niet alleen in het gebruik van kwalitatief goede toetsen, maar ook in een duidelijke visie op toetsing die schoolbreed gedragen wordt. Een goed toetsbeleid leidt tot goede toetsen, maar het maken van een goede toets vereist ook dat over de grote lijnen wordt nagedacht. Kaders die houvast bieden aan vaksecties en docenten zorgen voor een eenduidige ontwikkeling en doorvertaling van PTA's/PTO's naar doorlopende leerlijnen. Ook over vaksecties heen biedt een gedegen toetsbeleid een basis voor discussies over overgaan of blijven zitten, determinatie en opbrengstgericht werken. Een gedegen toetsbeleid borgt dat de betrokkenen dezelfde taal spreken en er concreet kan worden nagedacht over de doelen en visie van de school op toetsen.

Zowel de toetsen in de dagelijkse schoolpraktijk als de manier waarop deze binnen de school worden ingebed, hebben direct effect op de schoolresultaten en de ontwikkeling van de leerling. Een schoolbrede aanpak op beide thema's is noodzakelijk om een kwaliteitsslag te maken

op het gebied van toetsing en om concreet aan de slag te gaan met toetskwaliteit en de borging hiervan binnen de organisatie. Door docenten en de schoolleiding samen te laten werken in dit proces, wordt de toetsvisie breed gedragen. Niet alleen een visie op papier, maar vooral een levende visie die direct vertaald wordt naar de dagelijkse praktijk van de school.

Goede toetsen en een gedegen toetsbeleid zijn belangrijk voor de Onderwijsinspectie, de schoolresultaten en de verantwoording naar ouders, maar bovenal leveren ze een positieve bijdrage aan de ontwikkeling van leerlingen. Dat maakt toetsing tot een zeer waardevol en uitdagend terrein om schoolbreed én op docentniveau mee aan de slag te gaan.

Bureau ICE is al 25 jaar expert op het gebied van toetsing en examinering. Naast eigen toetsproducten, zoals bijvoorbeeld het digitale toetsstelsel TOA, heeft het toetsbureau een team van ervaren toetsexperts dat scholen traint, adviseert en begeleidt bij het maken van toetsen en toetsbeleid. Meer informatie vindt u op www.toets.nl.